CĂPRIOARA ALBĂ

[LEGENDĂ ARAGONEZĂ]

I

Într-un locşor din Aragón, pe la anii o mie trei sute şi ceva, trăia retras în turnul său seniorial un cavaler faimos, numit don Dionís, care, după ce-l slujise pe rege în războiul împotriva necredincioşilor, se odihnea acum după grelele osteneli ale bătăliilor, dăruindu-se veselului exerciţiu al vînătorii.

Odată, pe cînd se afla în distracţia lui preferată, însoţit de fiica sa, a cărei frumuseţe unică şi a cărei albeaţă extraordinară îi atrăsese supranumele de *Azucena*[1], acestui cavaler i se întîmplă că, întrucît ziua şi-o petrecuse toată umblînd în urmărirea unui vînat pe muntele din feuda sa, a trebuit să se oprească pentru ceasurile siestei într-o vîlcea pe unde curgea un pîrîiaş săltînd din stîncă în stîncă cu un zgomot domol şi plăcut.

De vreo două ceasuri se afla don Dionís în acel loc încîntător, întins pe iarba deasă, la umbra unei pădurici de plopi, tăifăsuind prietenește cu însoţitorii săi despre peripeţiile de peste zi şi istorisindu-şi unii altora aventurile mai mult sau mai puţin curioase petrecute în viaţa lor de vînători, cînd, peste culmea celui mai abrupt povîrniş, printre şoaptele încrucişate ale vîntului care răscolea frunzele copacilor, începu să se audă, din ce în ce mai aproape, sunetul unei tălăngi asemănătoare cu aceea a unui berbec din fruntea unei turme.

Într-adevăr, aşa era, căci, la puţină vreme după ce se auzise talanga, începură să salte printre desele tufişuri de levănţică şi de lămîioară, şi să coboare către malul opus al pîrîiaşului, vreo sută de miei albi ca neaua, în urma cărora, cu scufia trasă spre a se feri de razele perpendiculare ale soarelui şi cu bocceaua la umăr, în vîrful unui băţ, apăru păstorul care le ducea.

– Cît despre aventuri extraordinare – exclamă, văzîndu-l, unul dintre vînătorii lui don Dionís, adresîndu-i-se stăpînului – iată-l pe Esteban, păstorul, care de-o vreme încoace umblă mai prost decît l-a făcut Dumnezeu, ceea ce nu-i puţin lucru, şi care te poate face să petreci cîteva clipe de haz istorisind cauza temerilor sale.

– Păi, ce i se întîmplă sărmanului om? – exclamă don Dionís cu aerul unei curiozităţi îmboldite.

– Fleacuri! – adăugă vînătorul pe un ton de zeflemea. Că fără să se fi născut în Vinerea Mare, şi fără să i se făcut semnul crucii, şi fără a se afla în vorbă cu dracul, după cîte se pot desprinde din condiţia lui de creştin vechi, el este, fără a se şti de ce şi cum, înzestrat cu însuşirea cea mai minunată pe care a posedat-o vreun om, în afară de Solomon, despre care se spune că ştia pînă şi limba păsărilor.

– Şi ce vrea să zică însuşirea asta minunată?

– Vrea să zică – urmă vînătorul – că, după cum el însuşi afirmă, şi se jură şi se răsjură pe tot ce-i mai sfînt pe lume, cerbii care cutreieră munţii aceştia şi-au făcut cu ochiul ca să nu-l lase în pace, partea cea mai hazlie fiind aceea că, nu o dată, i-a surprins înţelegîndu-se asupra şotiilor pe care urmau să i le facă, iar după ducerea la bun sfîrşit a acestor şotii a auzit zgomotoasele rîsete prin care le sărbătoreau.

În vreme ce vînătorul spunea aceste lucruri, Constanza, căci aşa se numea frumoasa fată a lui don Dionís, se apropiase de grupul de vînători, iar cum îşi arătase

[1] În limba spaniolă, „crin alb”.

curiozitatea de a afla extraordinara istorisire a lui Esteban, unul dintre aceştia înaintă pînă la locul unde păstorul îşi adăpa turma şi îl aduse dinaintea stăpînului său care, ca să risipească tulburarea şi vădita stînjeneală a sărmanului băiat, se grăbi să-l strige pe nume, însoţindu-şi chemarea cu un zîmbet bun.

Esteban era un fecior de nouăsprezece spre douăzeci de ani, zdravăn, cu capul mic şi afundat între umeri, ochii mici şi albaştri, privirea nesigură şi greoaie, ca aceea a albinoşilor; nasul cîrn, buzele groase şi întredeschise, fruntea îngustă, tenul alb, dar înnegrit de soare, iar părul, care îi cădea în parte peste ochi şi în parte în jurul feţei, în plete aspre şi roşii, asemănătoare cu coama unei mîrţoage roaibe.

Cam aşa, mai mult sau mai puţin, era Esteban în privinţa fizicului. Cît despre aspectul moral, putem fi încredinţaţi, fără teama de a fi dezminţiţi nici de el şi nici de vreuna din persoanele care îl cunoşteau, că omul era cu desăvîrşire prost, deşi un pic bănuitor şi răutăcios, ca un ţăran get-beget.

După ce păstorul îşi reveni din tulburarea lui, don Dionís i se adresă din nou, pe tonul cel mai serios de pe lume, şi, simulînd un extraordinar interes de a afla amănuntele întîmplării la care vînătorul său se referise, îi puse o mulţime de întrebări, la care Esteban începu să răspundă într-un fel evaziv, parcă voind să ocolească explicaţiile în privinţa subiectului cu pricina.

Constrîns, totuşi, de întrebările stăpînului şi de rugăminţile Constanzei, care părea cea mai curioasă şi mai interesată ca păstorul să-şi istorisească minunatele aventuri, acesta se hotărî să vorbească, însă nu înainte de a-şi azvîrli în jur o privire de neîncredere, parcă temîndu-se să nu fie auzit de altcineva în afara celor de faţă, şi de a se scărpina de două-trei ori în creştet, încercînd să-şi adune amintirile ori să-şi însăileze vorba, care în cele din urmă începu în acest fel:

– Treaba e, stăpîne, că, aşa cum mi-a spus un preot din Tarazona, la care m-am dus nu demult ca să-i cer sfatul, cu dracul nu te joci, ci trebuie să-ţi ţii pliscul şi să te rogi mult şi bine la Sfîntul Bartolomeu, care îi cunoaşte pricinile, şi să-l laşi într-ale lui, că Dumnezeu, care-i drept şi stă colo sus, are să se ocupe el de toate. Întărit în gîndul ăsta, mă hotărîsem să nu mai rostesc o vorbuliţă despre asta nimănui şi pentru nimic în lume. Astăzi am s-o fac totuşi ca să vă alin curiozitatea, şi pe cinstea mea, pe cinstea mea că, la urma urmei, dacă dracul mă socoate şi iar mă stinghereşte ca pedeapsă fiindcă nu mi-am ţinut gura, am nişte evanghelii bune cusute în cojoc, iar cu ajutorul lor cred că, la fel ca şi altă dată, ciomagul nu mi-o fi de prisos.

– Hai odată – exclamă don Dionís, nerăbdător să tot asculte digresiunile păstorului, care ameninţau să nu se mai sfîrşească niciodată – lasă-te de ocolişuri şi mergi direct la subiect.

– Acolo merg – răspunse calm Esteban, care, după ce scoase un strigăt puternic, însoţit de o fluierătură ca să-şi adune mieii, pe care nu-i scăpa din vedere şi care începeau să se împrăştie pe munte, se scărpină din nou în creştet şi urmă astfel:

– Pe de o parte neîncetatele voastre plimbări, şi pe de alta tîlhăriile braconierilor care, cînd cu capcana, cînd cu arbaleta, nu lasă vînat în viaţă cale de douăzeci de zile de jur împrejur, nu de multă vreme stîrpiseră sălbăticiunile din munţii ăştia, pînă-ntr-acolo că nu se mai găsea ceva de vînat nici pentru ochii din cap. Tocmai despre asta vorbeam eu în sat, aşezat la intrarea în biserică, unde, la terminarea slujbei de duminică, obişnuiam să mă întîlnesc cu cîţiva ţărani din cei care muncesc pămînturile de la Veratón, cînd unii dintre ei îmi ziseră: «Păi, omule, nu ştiu de ce tu nu dai peste ele, că, în ce ne priveşte, te putem încredinţa că nu-i dată cînd coborîm la răzor să nu le găsim urmele. Ba chiar acum trei sau patru zile, ca să nu mergem mai departe, o turmă, care, judecînd după urme, trebuie că era alcătuită din mai bine de douăzeci, a secerat înainte de vreme o bucată din lanul de grîu paznicului de la Virgen del Romeral.» « Şi încotro o

lua urma?», îi întrebai pe ţărani, cu gîndul să aflu dacă nu cumva dădeam şi eu peste pîlcul cu pricina. «Înspre vîlceaua cu levănţică», îmi răspunseră. N-am uitat ce mi s-a spus, şi chiar în noaptea aceea m-am pus la pîndă între plopi. Toată noaptea am tot auzit încoace şi încolo, de departe şi de aproape, boncăluitul cerbilor, care se chemau unii pe alţii, iar din cînd în cînd simţeam cum în spatele meu crengile se mişcă. Dar, cu toate că am fost numai ochi, adevărul e că n-am putut desluşi nici unul. Totuşi, cînd s-a crăpat de ziuă, cînd mi-am dus mieii la marginea acestui rîu, ca la vreo două aruncături de praştie de locul unde ne aflam, într-un umbriş de plopi, unde nici la ora siestei nu se strecoară vreo rază de soare, am găsit urme proaspete de cerbi, cîteva crengi rupte, apa un pic tulbure şi, ce era mai ciudat, pe dîra animalelor, urmele scurte ale unor picioare micuţe cît palma mîinii mele, zău aşa!

Spunînd acestea, băiatul, instinctiv şi, pe cît se pare, căutînd un punct de comparaţie, îşi îndreptă privirea către piciorul Constanzei, care se ivea de sub rochie, încălţat cu un frumos pantof din marochin galben, însă cum, la fel ca Esteban, se mai coborîră şi ochii lui don Dionís şi ai cîtorva din vînătorii din jur, frumoasa fată se grăbi să şi-l ascundă, exclamînd cu tonul cel mai firesc de pe lume:

– O, nu! Din nefericire nu le am eu atît de mici, căci de mărimea asta se întîlnesc numai la zînele din poveştile istorisite de trubaduri.

– Dar asta n-a fost tot – urmă păstorul de cum termină Constanza – ci altă dată, aflîndu-mă eu în altă ascunzătoare pe unde fără îndoială aveau să treacă cerbii îndreptîndu-se spre vîlcea, pe la miezul nopţii mă birui un pic somnul, de şi nu într-atîta ca să nu deschid ochii chiar în clipa cînd mi s-a părut că aud cum crengile se mişcau în jurul meu. Deschisei ochii, cum am spus; m-am ridicat cu cea mai mare grijă şi, atent la acel murmur nedesluşit, care suna din ce în ce mai aproape, auzii în adierea văzduhului parcă nişte strigăte şi cîntări ciudate, hohote de rîs şi trei sau patru glasuri deosebite care vorbeau între ele, cu un zgomot şi o zarvă asemenea fetelor din sat cînd, rîzînd şi sporovăind pe drum, se întorc în grupuri de la izvor cu ulcioarele pe creştet. După cît mi se părea din apropierea glasurilor şi din pocnetele crengilor care se rupeau făcînd loc acelei gloate zvăpăiate, aveau să iasă din desiş în dreptul unui mic platou pe care muntele îl alcătuia în locul unde eu stăteam ascuns, cînd, chia în spatele meu, la fel de aproape sau chiar mai aproape decît mă aflu de domniile voastre, auzii un alt glas proaspăt, subţire şi vibrant, care rosti (credeţi-mă, domnilor, asta e la fel de sigur cum e că am să mor) rosti…, limpede şi desluşit, chiar aceste cuvinte:

Pe aici, pe aici suratele mele
Că-i acolo neghiobul de Esteban!

Cînd istorisirea păstorului ajunse în acest punct, cei de faţă nu-şi mai putură stăpîni rîsul, care le fierbea de multă vreme în ochi, şi dînd frîu liber bunei lor dispoziţii, izbucniră într-un hohot gălăgios. Printre primii care începură să rîdă şi printre ultimii care încetară fu don Dionís, care, în ciuda circumspecţiei sale prefăcute, nu se putu abţine să nu ia parte la veselia generală, şi fiica lui, Constanza, care, de cîte ori îl privea pe Esteban, cu totul buimăcit şi încurcat, rîdea iarăşi ca o nebună, pînă cînd îi dădeau lacrimile.

În ce-l privea, păstorul, deşi nu băgase de seamă la efectul produs de povestirea lui, părea cu totul tulburat şi neliniştit, iar în vreme ce domnii rîdeau pe-ndelete de ingenuităţile sale, el îşi rotea privirea într-o parte şi-n cealaltă cu vădite semne de teamă, parcă voind să descopere ceva printre trunchiurile încrucişate ale copacilor.

– Ce-i asta, Esteban? Ce ţi se-ntîmplă? – îl întrebă unul dintre vînători, observînd neliniştea crescîndă a sărmanului băiat, care, cînd îşi aţintea ochii înfricoşaţi

asupra surîzătoarei fete a lui don Dionís, cînd îi întorcea de jur împrejur cu o expresie uluită şi prostită.

– Mi se întîmplă un lucru foarte ciudat – exclamă Esteban. Cînd, după ce am auzit cuvintele pe care le-am pomenit, m-am ridicat iute să văd cine le rostise, o căprioară albă ca zăpada ieşi din acelaşi tufiş în care eu stăteam ascuns şi, făcînd nişte salturi enorme pe deasupra stejarilor de piatră şi a arbuştilor de mastic, se îndepărtă, urmată de un grup de căprioare de culoarea lor firească, iar, pe cînd alergau, atît acestea cît şi cea albă care le călăuzea nu scoteau mugete, ci rîdeau cu nişte hohote al căror ecou m-aş jura că încă îmi răsună în urechi în clipa asta.

– Haida, deh! Esteban – exclamă don Dionís pe un ton de zeflemea. Urmează poveţele preotului din Tarazona. Să nu vorbeşti de întîlnirile tale cu căprioarele iubitoare de şotii, ca nu cumva diavolul să te facă în cele din urmă să-ţi pierzi puţina minte pe care o ai, şi cîtă vreme tot eşti înarmat cu evangheliile şi cunoşti rugăciunile Sfîntului Bartolomeu, întoarce-te la mieii tăi, care încep să se risipească prin vîlcea. Dacă duhurile rele te-or mai necăji, ştii leacul: *Tatăl nostru* şi ciomagul.

După ce îşi vîrî în desagă o jumătate de pîine albă şi o bucată de carne de mistreţ, iar în stomac o înghiţitură sănătoasă de vin pe care i le dădu, la porunca stăpînului, unul din rîndaşi, păstorul se despărţi de don Dionís şi de fiica lui, şi de cum făcu cîţiva paşi, începu să-şi învîrtă praştia spre a-şi aduna mieii cu pietrele.

Cum, chiar atunci, don Dionís băgă de seamă că, între una-alta, ceasurile de căldură trecuseră, iar vînticelul de seară începea să mişte frunzele plopilor şi să răcorească întinderile cîmpiilor, dădu poruncă alaiului să fie pregătiţi caii, care umblau păscînd slobozi pe pajiştea învecinată, iar cînd totul fu gata făcu semn unora să dea drumul la cîini, iar altora să sufle în trîmbiţe, şi ieşind ceata din plopiş, îşi continuă vînătoarea întreruptă.

II

Printre vînătorii lui don Dionís era unul care se numea Garcés, feciorul unui vechi slujitor al familiei şi, ca atare, cel mai iubit de stăpîni.

Garcés avea, mai mult sau mai puţin, vîrsta Constanzei, şi de foarte mic se obişnuise să preîntîmpine cele mai mici dorinţe ale acesteia, să-i ghicească şi să-i îndeplinească cele mai neînsemnate nazuri.

În clipele de odihnă ascuţea, cu mîna lui, săgeţile arbaletei ei de fildeş. El îmblînzea caii pe care urma să-i încalece stăpîna lui, el îi iniţia în şiretlicurile vînătorii ogarii favoriţi şi îi dresa şoimii, cărora le cumpăra, de la tîrgurile Castiliei, capişoane roşii brodate cu aur.

Faţă de ceilaţi vînători, de paji şi de oamenii mărunţi din slujba lui don Dionís, marea hărnicie a lui Garcés îi adusese un soi de duşmănie şi, după spusele pizmaşilor, în toată acea grijă de a preîntîmpina capriciile stăpînei sale se dezvăluia firea lui linguşitoare şi mîrşavă. Totuşi, nu lipseau unii care, mai pricepători sau mai răutăcioşi, crezuseră că desluşesc în asiduitatea harnicului flăcău semne ale iubirii sale prost disimulate.

Dacă aşa era cu adevărat, ascunsa afecţiune a lui Garcés îşi afla o dezvinovăţire cu asupra de măsură în frumuseţea neasemuită a Constanzei. Ar fi trebui să ai un piept de stîncă şi o inimă de gheaţă ca să rămîi nepăsător zi după zi alături de acea femeie unică prin frumuseţea ei şi prin rarele sale farmece.

Crinul din Moncayo o numeau cale de douăzeci de leghe de jur împrejur, şi îşi merita prea bine acest nume, căci era atît de zveltă, atît de albă şi atît de bălaie încît, asemeni crinilor, părea că Dumnezeu o făcuse din zăpadă şi din aur.

Şi totuşi, printre seniorii din împrejurimi, se murmura că frumoasa castiliană de la Veratón nu avea un sînge atît de curat pe cît era de frumoasă şi că, în ciuda cosiţelor ei bălaie şi a tenului ei de alabastru, avusese drept mamă o ţigancă. Ce putea fi adevărat în aceste zvonuri nimeni nu a putut spune vreodată, întrucît fapt era că don Dionís avusese în tinereţe o viaţă destul de furtunoasă, iar după ce luptase pentru multă vreme sub conducerea monarhului aragonez, de la care primise, printre alte recompense, feuda de la Moncayo, mersese în Palestina, unde rătăcise cîţiva ani buni, pentru ca în cele din urmă să se întoarcă şi să se închidă în castelul său de la Veratón cu o copilă de-a lui micuţă, născută, fără îndoială, în acele ţări îndepărtate. Singurul care ar fi putut spune ceva în privinţa misterioasei obîrşii a Constanzei, întrucît îl însoţise pe don Dionís în îndepărtatele sale peregrinări, era tatăl lui Garcés, iar acesta murise de ceva vreme, fără a sufla o vorbă asupra acestui lucru nici măcar fiului său, care, în mai multe rînduri şi cu dovezi de mare interes, îl întrebase.

Firea, ba retrasă şi melancolică, ba zvăpăiată şi veselă, a Constanzei; exaltarea stranie e ideilor sale, capriciile sale extravagante, obiceiurile ei nemaivăzute, chiar şi faptul aparte că avea ochii şi sprîncenele negre precum noaptea, cu toate că era albă la piele şi bălaie ca aurul, dăduseră apă la moară vorbăriei vecinilor, şi chiar Garcés însuşi, care avea de-a face cu ea atît de îndeaproape, sfîrşise prin a se încredinţa că stăpîna lui era cu totul diferită de celelalte femei.

Fiind de faţă la istorisirea lui Esteban, asemenea celorlalţi vînători, Garcés fusese, probabil, singurul care ascultase cu o curiozitate adevărată amănuntele aventurii sale de necrezut, şi cu toate că nu se putuse abţine să zîmbească atunci cînd păstorul repetase vorbele căprioarei albe, de cum părăsi dumbrava unde se odihniseră pe timpul după-amiezii începu să frămînte în minte cele mai absurde închipuiri.

«Nu încape îndoială că toate acestea despre vorbirea căprioarelor se explică numai prin frica lui Esteban, care e cu totul neghiob – îşi spunea în sinea lui tînărul vînător în timp ce, călare pe un roib puternic, urma pas cu pas calul de paradă al Constanzei, care şi ea părea un pic distrată şi tăcută şi, retrasă din ceata vînătorilor, abia mai lua parte la sărbătoare. Dar, cine spune că în cele istorisite de prostănacul ăsta n-o exista ceva adevăr? – gîndea în continuare flăcăul. Pe lume s-au văzut şi lucruri mai ciudate, şi se prea poate să existe şi o căprioară albă, căci, dacă e să dăm crezare cîntecelor din ţară, Sfîntul Huberto, patronul vînătorilor, avea una. Oh, de-aş putea să prind vie o căprioară albă ca să i-o ofer stăpînei mele!»

Astfel gîndind şi meditînd îşi petrecu Garcés după-amiaza, iar cînd soarele începu să se ascundă înapoia culmilor din împrejurimi şi don Dionís porunci oamenilor să facă cale întoarsă către castel, se despărţi, fără a fi observat, de ceată, şi o porni în căutarea păstorului pe căile cele mai încîlcite şi mai îndesite ale muntelui.

Noaptea se lăsase aproape cu totul cînd don Dionís sosi la porţile castelului. De îndată, îi fură pregătite nişte bucate uşoare, iar el se aşeză la masă cu fiica lui.

– Dar Garcés, unde este? – întrebă Constanza, observînd că vînătorul ei nu se găsea acolo ca s-o slujească, aşa cum era obişnuită.

– Nu ştim – se grăbiră să-i răspundă ceilalţi slujitori. A dispărut dintre noi în apropierea vîlcelei, şi de vreun ceas nu l-am mai văzut.

În acest moment sosi Garcés, sufocat de-a binelea, cu fruntea încă acoperită de sudoare, însă cu faţa cea mai bucuroasă şi mai veselă ce s-ar putea închipui.

– Iartă-mă, stăpînă – exclamă el, adresîndu-se Constanzei – iartă-mă dacă, pentru o clipă, nu mi-am îndeplinit datoria. Dar acolo de unde vin în goana mare a calului meu, la fel ca aici, nu făceam altceva decît să te slujesc.

– Să mă sluţeşti? – repetă Constanza. Nu înţeleg ce vrei să spui.

– Da, stăpînă; să te slujesc – stărui tînărul. Căci am descoperit că e adevărat că există căprioara albă. În afară de Esteban, o dau drept sigură mulţi alţi păstori, care se jură că au văzut-o nu o dată, şi cu ajutorul cărora sper, în numele Domnului şi al patronului meu Sfîntul Huberto, că, în mai puţin de trei zile, vie sau moartă, am să ţi-o aduc la castel.

– Haida, deh! – exclamă Constanza cu un aer zeflemitor în vreme ce cuvintelor ei îi făceau drept cor rîsetele mai mult sau mai puţin disimulate ale celor de faţă. Lasă-te de urmăriri nocturne şi de căprioare albe. Vezi că dracului i s-a năzărit să-i ispitească pe cei săraci cu duhul şi, dacă ai de gînd să te ţii după el, va face să se rîdă de tine cum a făcut cu sărmanul Esteban.

– Stăpînă – o întrerupse Garcés cu glasul întretăiat şi ascunzînd pe cît posibil mînia pe care i-o producea veselia batjocoritoare a tovarăşilor săi – eu cu dracul nu m-am văzut niciodată. Şi, ca atare, încă nu ştiu ce-i poate pielea. Însă cu mine îţi jur că va putea face orice altceva decît să se rîdă de mine, întrucît obişnuinţa acestui privilegiu nu-l pot îngădui decît domniei tale.

Constanza îşi dădu seama de efectul pe care zeflemeaua ei îl produsese asupra tînărului îndrăgostit. Însă, voind să-i dea gata răbdarea, spuse din nou, pe acelaşi ton:

– Dar dacă, atunci cînd vei trage spre el, te întîmpină cu vreo poezie de genul celei pe care a auzit-o Esteban, ori îţi rîde în faţă, iar cînd vei asculta hohotele supranaturale îţi va cădea arbaleta din mînă şi, înainte de a-ţi reveni din spaimă, căprioara albă are să dispară, mai uşoară ca un fulger?

– Oh! – exclamă Garcés. Cît despre asta, fii încredinţată că, dacă are să-mi intre în bătaia arbaletei, chiar de-mi va face mai multe scălîmbăieli ca un jongler, chiar de mi-ar vorbi, nu pe limba noastră, ci în latină, precum abatele de Munilla, n-are să plece fără o săgeată în trup.

În acest punct al dialogului, intră în vorbă don Dionís, şi cu o gravitate exasperantă, îndărătul căreia se ghicea întreaga ironie a vorbelor sale, începu să-i dea flăcăului gata chinuit cele mai originale poveţe din lume pentru cazul în care avea să se întîlnească pe nepusă masă cu dracul preschimbat în căprioară albă. La fiecare nouă vorbă de duh a tatălui său, Constanza îşi aţintea privirile asupra nenorocitului de Garcés şi izbucnea în rîs nebunește, în timp ce ceilaţi slujitori întăreau zeflemelele prin privirile lor de înţelegere şi prin veselia lor prost mascată.

Cît dură masa, se prelungi această scenă, în care credulitatea tînărului vînător fu, aşa zicînd, tema obligatorie a veseliei generale. Aşa încît, cînd se strînse masa, iar don Dionís şi Constanza se retraseră în camerele lor şi toţi oamenii de la castel se duseră la culcare, Garcés rămase pentru multă vreme nehotărît, îndoindu-se dacă, în ciuda zeflemelelor stăpînilor săi, să se ţină ferm în intenţiile sale ori să se lase cu totul de această încercare.

– Ce naiba! – exclamă el, ieşind din starea de incertitudine în care se găsea. Mai mare rău decît mi s-a întîmplat nu mi se mai poate întîmpla, iar dacă, dimpotrivă, e adevărat ce ne-a povestit Esteban… Oh, atunci, cum am să-mi mai gust triumful!

Spunînd acestea, îşi armă arbaleta, nu fără a fi făcut mai înainte semnul crucii în vîrful săgeţii, şi, trecîndu-şi-o la spate, se îndreptă spre poarta secundară a castelului pentru a lua calea muntelui.

Cînd Garcés ajunse la vîlcea, în locul unde, potrivit explicaţiilor lui Esteban, trebuia să aştepte apariţia căprioarelor, luna începea să urce cu încetineală prin spatele munţilor din apropiere.

Ca un bun vînător ce era şi obişnuit în această îndeletnicire, înainte a a-şi alege un loc potrivit pentru a se aşeza la pîndă, umblă multă vreme încoace şi-ncolo cercetînd

potecile şi cărările din preajmă, aşezarea copacilor, denivelările terenului, curbele rîului şi adîncimea apelor acestuia.

În cele din urmă, după ce îşi termină minuţioasa recunoaştere a locurilor în care se afla, se ghemui pe un mal abrupt lîngă nişte plopi cu coroanele înalte şi întunecate, în apropierea cărora creşteau nişte hăţişuri de mastic, îndeajuns de înalte ca să ascundă un om culcat la pămînt.

Rîul, care dinspre stîncile acoperite de muşchi unde îşi avea obîrşia venea, urmînd sinuozităţile de pe Moncayo, spre a intra în vîlcea pe o costişă, aluneca de acolo scăldînd poalele sălciilor care îi umbreau malul ori jucîndu-se cu murmur voios printre pietrele desprinse din munte, pînă ce cădea într-o adîncitură apropiată de locul ce-i slujea vînătorului drept ascunzătoare.

Plopii, cărora aerul le mişca frunzele argintate stîrnind o rumoare nespus de dulce; sălciile, care, aplecate deasupra curgerii limpezi, îşi umezeau în ea vîrfurile ramurilor vlăguite, precum şi desişul de stejari, pe ale căror trunchiuri urcau şi se împleteau caprifoii şi clopoţeii albaştri, alcătuiau un zid gros de frunziş în jurul alinăturii rîului.

Vîntul, agitînd înfrunzitele pavilioane de verdeaţă ce-şi răspîndeau împrejur umbra plutitoare, lăsa din cînd în cînd să pătrundă pe furiş cîte o rază de lumină, care strălucea aidoma unui fulger de argint pe suprafaţa apelor nemişcate şi adînci.

Ascuns în hăţiş, ciulind urechea la zgomotul cel mai uşor şi cu ochii atinţiţi asupra locului unde, potrivit socotelilor, urmau să apară căprioarele, Garcés aşteptă zadarnic o bună bucată de vreme. În jurul său, totul rămînea scufundat într-un calm adînc.

Puţin cîte puţin, fie că povara nopţii, care trecuse de jumătate, începea să se facă simţită; fie că îndepărtatul murmur al apei, parfumul pătrunzător al florilor păduratice şi mîngîierile vîntului iscau în simţuri sale dulcea amorţire de care părea pătrunsă întreaga natură, îndrăgostitul tînăr, care, pînă în acel moment, îşi tot frămîntase în minte cele mai promiţătoare închipuiri, începu să simtă cum gîndurile i se plăsmuiau cu mai mare încetineală, iar ideile îi căpătau forme mai uşoare şi mai nehotărîte.

După ce se legănă o clipă în acel spaţiu vag dintre veghe şi somn, în cele din urmă ochii i se închiseră, lăsă să-i scape din mînă arbaleta şi se cufundă într-un somn adînc…

*

Să tot fi trecut vreo două sau trei ceasuri de cînd tînărul vînător sforăia în legea lui, bucurîndu-se pe-ndelete de unul dintre cele mai plăcute vise din viaţa lui, cînd, dintr-o dată, deschise ochii tresărind şi ridicîndu-se pe jumătate, plin încă de acea stupoare din care îţi revii brusc după un somn profund.

În rafalele vîntului, contopit cu uşoarele rumori ale nopţii, crezu că deosebeşte un straniu murmur de glasuri subţiri, dulci şi misterioase care vorbeau între ele, rîdeau sau cîntau fiecare altceva, alcătuind o zarvă la fel de zgomotoasă şi de nedesluşită precum aceea a păsărilor ce se deşteaptă cu prima rază a soarelui prin frunzişul unui plopiş.

Acest straniu murmur se desluşi doar o clipă, iar apoi totul se cufundă iarăşi în tăcere.

– Fără îndoială că visam neroziile pe care ni le-a istorisit păstorul – exclamă Garcés, frecîndu-se la ochi cu mult calm, în ferma convingere că ceea ce tocmai auzise nu era altceva decît acea vagă urmă a visului care rămîne, cînd te trezeşti, în închipuire, la fel cum în ureche rămîne ultima cadenţă a unei melodii după ce ultima notă se stinge

tremurînd. Dominat de toropeala de neînvins care îi stăpînea mădularele, se pregătea să-şi rezeme din nou creştetul pe pajişte cînd auzi din nou ecoul îndepărtat al acelor glasuri misterioase, care, însoţindu-se cu murmurul văzduhului, al apei şi al frunzelor, cîntau astfel:

COR

Arcaşul ce veghează în înaltul turnului şi-a rezemat de zid
creştetul îngreunat.
Pe vînătorul furişat care aştepta să surprindă vînatul
l-a surprins somnul.
Păstorul care aşteaptă ziua numărînd stelele doarme acum,
şi va dormi pînă în zori.
Regină a ondinelor, urmează-ne paşii.
Vino să te legeni în ramurile sălciilor, peste faţa apei.
Vino să te îmbeţi de mireasma viorelelor ce se deschid
printre umbre.
Vino să te bucuri de noapte, care este ziua duhurilor.

În vreme ce prin văzduh pluteau notele suave ale acelei muzici desfătătoare, Garcés se ţinu nemişcat. După ce se risipi, cu multă precauţie, îndepărtă puţin ramurile, şi nu fără a resimţi cîteva tresăriri, văzu ivindu-se căprioarele, care, în ceată şi sărind peste hăţişuri cu o uşurinţă de necrezut, oprindu-se parcă pentru a le asculta pe celelalte, jucîndu-se unele cu altele, ba ascunzîndu-se în desiş, ba ieşind din nou la potecă, coborau de pe munte îndreptîndu-se către alinătura rîului.

În fruntea tovarăşelor sale, mai sprintenă, mai frumoasă, mai jucăuşă şi mai veselă ca toate; sărind, alergînd, oprindu-se şi iar alergînd, încît părea să nu atingă pămîntul cu picioarele, mergea căprioara albă, a cărei culoare stranie se desprindea cu o lumină fantastică pe fundalul întunecat al copacilor.

Cu toate că tînărul era înclinat să vadă în tot ce-l înconjura ceva supranatural şi miraculos, adevărul era că, lăsînd la o parte halucinaţia trecătoare care îi tulburase pentru o clipă simţurile părîndu-i-se muzică, şoapte şi cuvinte, nici în înfăţişarea căprioarelor, nici în mişcările lor, nici în mugetele scurte cu care parcă se chemau nu exista nimic cu care un vînător obişnuit cu acest soi de expediţii nocturne să nu fi fost deja foarte familiarizat.

Pe măsură ce prima impresie se destrăma, Garcés începu să gîndească astfel, şi rîzînd în sinea lui de credulitatea şi de teama sa, din acea clipă, ţinînd seama de încotro se îndreptau, singura lui grijă fu să descopere unde se aflau căprioarele.

După ce-şi făcu socoteala, apucă arbaleta între dinţi şi, tîrîndu-se precum un şarpe pe după arbuştii de mastic, se opri la vreo patruzeci de paşi mai departe de locul în care se găsea înainte. Odată instalat în noua sa ascunzătoare, aşteptă pînă cînd căprioarele ar fi intrat deja în rîu, pentru a-şi face tragerea mai sigură. De cum începu să se audă acel zgomot aparte pe care îl produce apa lovită sau scuturată violent, Garcés începu să se ridice puţin cîte puţin, cît se putea de grijuliu, sprijinindu-se în pămînt mai întîi în vîrful picioarelor, iar mai apoi într-un genunchi.

Ajuns în picioare, încredinţîndu-se pe pipăite că arma era pregătită, făcu un pas în faţă, îşi întinse gîtul pe deasupra arbuştilor, pentru a vedea toată alinătura. Dar, chiar în locul unde, odată cu arbaleta, îşi îndreptă privirea căutînd obiectul pe care urma să-l lovească, de pe buzele sale se desprinse un imperceptibil şi involuntar strigăt de uimire.

Luna, care urcase încet şi treptat peste zarea largă, stătea nemişcată şi parcă suspendată în mijlocul cerului. Dulcea ei lumină inunda dumbrava, dădea strălucire

neliniştitei suprafeţe a rîului şi făcea ca lucrurile să se vadă ca printr-un voal de mătase albastră.

Căprioarele se făcuseră nevăzute.

În locul lor, plin de stupoare şi aproape de spaimă, Garcés văzu un grup de preafrumoase femei, dintre care unele intrau în apă jucăuşe, în vreme ce altele îşi lepădau uşoarele tunici ce încă le mai ascundeau comoara formelor de privirea nesăţioasă.

În acele uşoare şi întretăiate vise ale dimineţii, bogate în imagini surîzătoare şi voluptuoase, vise diafane şi cereşti precum lumina care la acel ceas începe a se întrezări printre draperiile albe ale culcuşului, nu a existat niciodată atîta imaginaţie la douăzeci de ani, care să schiţeze în culorile fanteziei o scenă asemănătoare cu cea care li se oferea în acea clipă ochilor uluitului Garcés.

Despuiate de tunicile şi de vălurile de mii de culori, care se desluşeau pe fundal atîrnate de arbori sau aruncate neglijent pe covorul pajiştii, fetele alergau în legea lor prin dumbravă, alcătuind grupuri pitoreşti, intrau şi ieşeau din apă, făcînd-o să sară în scîntei luminoase peste florile de pe mal ca o măruntă ploaie de rouă.

Ici una dintre ele, albă precum blăniţa unui miel, îşi scotea capul bălai printre frunzele verzi şi plutitoare ale unei plante acvatice, pe care apărea ca o floare pe jumătate deschisă, a cărei talie unduitoare mai curînd se ghicea decît de zărea tremurînd sub nesfîrşitele cercuri de lumină ale undelor.

Alta colo, cu părul despletit peste umeri, se legăna atîrnată de creanga unei sălcii deasupra curgerii rîului, iar picioruşele ei trandafirii lăsau în urmă o rază de argint atunci cînd treceau ştergînd suprafaţa netedă.

În timp ce unele rămîneau aplecate la marginea apei, cu ochii albaştri adormiţi, aspirînd cu voluptate mireasma florilor şi înfiorîndu-se uşor la atingerea adierii răcoroase, altele dansau într-o horă ameţitoare, încrucişîndu-şi mîinile în fel şi chip, lăsîndu-şi capul pe spate cu o moliciune desfătătoare şi lovind pămîntul cu piciorul într-o cadenţă alternată.

Era cu neputinţă să le urmăreşti în mişcările lor sprintene, cu neputinţă să cuprinzi dintr-o privire nesfîrşitele amănunte ale tabloului pe care îl alcătuiau, unele alergînd, jucîndu-se şi urmărindu-se cu rîsete vesele prin labirintul copacilor; altele brăzdînd apa precum o lebădă şi despicînd curgerea cu sînul lor ridicat; altele, în sfîrşit, înotînd spre fund, unde rămîneau multă vreme pînă cînd se întorceau la suprafaţă, aducînd una din acele flori ciudate ce se nasc ascunse în matca apelor adînci.

Privirea uluitului vînător rătăcea absorbită dintr-o parte în alta, fără să ştie unde să se oprească pînă cînd, aşezată sub un pavilion de verdeaţă ce parcă îi slujea drept baldachin şi înconjurată de un grup de femei care de care mai frumoase, care o ajutau să se despoaie de uşoarele ei veşminte, crezu că zăreşte obiectul adoraţiilor sale ascunse: pe fiica nobilului don Dionís, neasemuita Constanza.

Din surpriză în surpriză, îndrăgostitul tînăr nu mai cuteza să dea crezare nici măcar mărturiei propriilor sale simţuri, şi se credea în puterea unui vis fermecător şi înşelător.

Cu toate acestea, se lupta zadarnic spre a se încredinţa că tot ce vedea era efectul răvăşirii propriei închipuiri, întrucît, cu cît o privea mai mult şi mai pe-ndelete, cu atît se încredinţa că acea femeie era Constanza.

Nu putea încăpea îndoială, nu; ai ei erau acei ochi întunecaţi şi umbriţi de gene lungi, care abia de izbuteau să-i domolească lumina pupilelor; al ei acel păr bălai şi bogat care, după ce îi încununa fruntea, se revărsa peste sînul alb şi peste umerii rotunzi asemenea unei cascade de aur; ale ei, în sfîrşit, acel grumaz graţios care îi susţinea capul înclinat uşor, molatec, asemenea unei flori biruite de povara picăturilor de rouă, şi acele

forme pe care el, uneori, le visase, şi acele mîini asemenea unor buchete de iasomie, şi acele picioare micuţe, comparabile numai cu două petece de zăpadă pe care soarele nu le-a putut topi şi care, dimineaţa, sclipesc în mijlocul verdeţii.

În clipa cînd Constanza ieşi din pădurice, fără nici un văl care să-i ascundă de ochii iubitorului ei comorile ascunse ale frumuseţii, tovarăşele sale începură din nou să cînte aceste cuvinte cu o melodie nespus de dulce:

COR

Genii ale văzduhului, locuitori ai eterului luminos,
veniţi învăluite într-o fîşie de negură argintată.
Silfi nevăzuţi, lăsaţi cupa întredeschişilor crini,
şi veniţi în carele voastre de sidef, la care zboară înhămaţi
fluturii.
Năluci ale izvoarelor, părăsiţi-vă culcuşul de muşchi
şi căderi asupra noastră într-o deasă ploaie de perle.
Gîndăcei de smarald, licurici de foc, fluturi negri,
veniţi!
Şi veniţi voi toate, duhuri ale nopţii; veniţi zumzăind
ca un roi de gîze de lumină şi de aur.
Veniţi, căci astrul ocrotitor al misterelor străluceşte
în deplinătatea frumuseţii lui.
Veniţi, căci a sosit clipa preschimbărilor
miraculoase.
Veniţi, căci cele ce vă iubesc vă aşteaptă
nerăbdătoare.

Ascultînd acele cîntări misterioase, Garcés, care rămăsese nemişcat, simţi cum şarpele geloziei îi muşcă inima, şi, dînd ascultare unei porniri mai puternice decît voinţa lui, voind să rupă dintr-o dată vraja care îi fermeca simţurile, înlătură cu o mînă tremurătoare şi convulsionată ramurile care îl ascundeau şi, dintr-o singură săritură, ajunse la marginea rîului. Vraja se rupse, risipindu-se toată ca fumul, şi, făcînd privirea roată, nu mai văzu şi nici nu mai auzi decît tropotul cu care căprioarele sperioase, surprinse în miezul jocurilor lor nocturne, fugeau înspăimîntate de prezenţa lui, una încoace, alta încolo, care sărind dintr-o mişcare peste hăţişuri, care îndepărtîndu-se în goana mare pe poteca muntelui.

– Oh! Bine am spus eu că toate astea nu erau altceva decît năluciri le dracului – exclamă atunci vînătorul. Însă, din fericire, de data asta nu prea i-a mers, lăsînd în mîna mea prada cea mai bună.

Şi, într-adevăr, aşa era: căprioara albă, voind să fugă din dumbravă, o pornise prin labirintul copacilor şi, încurcîndu-se într-o tufă de caprifoi, se zbătea zadarnic să se desprindă. Garcés îşi îndreptă arbaleta asupra ei. Dar, chiar în clipa în care urma să o străpungă, căprioara se întoarse către vînător şi, cu un glas limpede şi înalt, îl opri printr-un strigăt, spunîndu-i:

– Garcés, ce faci?

Tînărul şovăi, şi după o clipă de îndoială, lăsă arma să cadă la pămînt, înspăimîntat doar la gîndul că şi-ar fi putut stăpunge iubita. Un hohot de rîs sonor şi strident îl scose în cele din urmă din stupoare. Căprioara albă profitase de acele cîteva clipe pentru a izbuti să se desprindă şi să fugă uşoară ca un fulger, rîzînd de şotia făcută vînătorului.

– Ah, blestemat vlăstar al Satanei! – spuse acesta pe un glas înfricoşător, apucîndu-şi arbaleta cu o repeziciune de necrezut. Prea grabnic ţi-ai trîmbiţat victoria! Prea grabnic ai crezut că nu te mai pot ajunge!

Şi, spunînd acestea, îşi slobozi săgeata, care porni şuierînd, şi zbură pierzîndu-se în întunecimea dumbravei, din al cărei adînc se auzi, în acelaşi timp, un strigăt, căruia îi urmară cîteva gemete înăbuşite.

– Dumnezeule! – exclamă Garcés cînd auzi acele vaiete îndurerate. Dumnezeule, dacă o fi adevărat!

Şi, ieşit din fire, ca un nebun, aproape fără să-şi dea seama de cele ce se petreceau, alergă încotro slobozise săgeata, şi de unde răsunau gemetele. În sfîrşit, ajunse. Însă, cînd ajunse, părul i se zburli de groază, cuvintele i se împleticiră în gîtlej şi trebui să se agaţe de trunchiul unui copac ca să nu cadă la pămînt.

Străpunsă de mîna lui, Constanza îşi dădea sufletul acolo, chiar sub privirile sale, rostogolindu-se în propriul sînge, printre spinoasele tufişuri de mure de pe munte.

***